

Eesti Looduskaitse Seltsi Sillamäe osakonna liikmed

Viru pst 21-63

40233 Sillamäe

mirovtortsev@starline.ee

Teie 25.02.2015 nr 15/3

10.03.2015 nr 15/4

Meie 31.03.2015 nr. 03-0315

Sillamäe naftasaaduste rafineerimise tehase projekteerimistingimuste taotluse KMH

Täname Teid Sillamäe naftasaaduste rafineerimise tehase projekteerimistingimuste taotluse keskkonnamõju hindamise (KMH) aruande avalikustamise käigus kahe kirjaga esitatud märkuste, ettepanekute ja küsimuste eest. Alljärgnevalt vastame teie poolt esitatud küsimustele ning kommenteerime ettepanekuid ja märkusi kasutades teie kirjade numeratsiooni.

Teie 25.02.2015 kiri nr 15/3:

1. KMH aruande tõlge vene keelde oli avalikustatud Sillamäe Linnavalitsuse kodulehel.
2. Vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 21 ja 16 korraldab KMH aruande avalikustamise otsustaja, kelleks käesoleval juhul on Sillamäe Linnavalitsus. Avalikustamise periood peab kestma vähemalt 14 päeva. Tegeliku avalikustamise perioodi pikkuse otsustab otsustaja lähtudes KeHJS § 21 ja 16 nõuetest iga kord eraldi. Sillamäe naftasaaduste rafineerimise tehase projekteerimistingimuste taotluse KMH aruanne avalikustati 19. veebruarist kuni 10. märtsini nii paber kandjal mitmes kohas kui elektrooniliselt. Seega ületas KMH aruande avalikustamise maht KeHJS sätestatud miinimumnõudeid ja kõikidel huvitatud isikutel oli võimaldatud aruandega neile sobival viisil tutvuda.
3. Arendaja ja KMH ekspert ei ole kursis Teie ja AS-i Sillamäe Sadam juhtide vaheliste vestluste ega nende sisuga. Lähtudes heaks kiidetud KMH programmist on KMH aruandes arvestatud võimalusega, et ehitatakse mõlemad kavandatavad naftasaaduste rafineerimise tehased.
4. Arendaja ja KMH ekspert on teadlikud, et Sillamäe sadamal puudub õhukvaliteedi juhtimissüsteem. KMH ekspert on mitmetes varasemates Sillamäe sadamat puudutavates töodes sellele tähelepanu pööranud ja teinud ettepanekuid süsteemi rakendamise ja selle sisu kohta (vt nt OÜ E-Konsult töö nr. E1196 AS Alexela Sillamäe naftasaaduste terminali välisõhu saasteloa (KMH)). Teie väide, nagu ei käsitleks käesolev KMH aruanne õhukvaliteedi juhtimissüsteemi vajalikkus, ei ole tõene. Vastavasisuline ettepanek on tehtud KMH aruande ptk.-s 10.1, kuid parema mõistetavuse huvides täiendame me KMH aruannet vastavalt esitatud märkusele.
5. KMH koostamisel on arvesse võetud nii Teie poolt viidatud Eesti Keskkonnauuringute Keskuse tööd kui OÜ Hendrikson&Ko KMH aruannet. Olemasoleva olukorra parandamiseks peavad lõhnaaineid emiteerivad ettevõtted vastavalt välisõhu kaitse seaduse § 34 koostama tegevuskavad

tekkivate lõhnaainete vähendamiseks ning esitama need kinnitamiseks Keskkonnaametile. Kõik kavandatavad ettevõtted, sh mõlemad võimalikud naftasaaduste rafineerimise tehase tuleb rajada nii, et need ei halvendaks olemasolevat olukorda oma mõjupiirkonnas ja vastaksid välisõhu kvaliteedile kehtestatud normidele.

Teie 10.03.2015 nr 15/4:

1. Vastavalt KeHJS § 3 hinnatakse keskkonnamõju tegevusloa taotlemise käigus. Seaduse § 7 on loetletud võimalikud keskkonnamõju hindamise aluseks olevad tegevusload. Muuhulgas võib selleks olla eeldatavalt olulise keskkonnamõjuga kavandatavat tegevust lubav muu dokument (KeHJS § 7 lg 4). KeHJS § 26 lõige 1 toetab põhimõtet hinnata kavandatava tegevuse keskkonnamõjude võimalikult varajases menetluse staadiumis. Käesolev KMH on algatatud Sillamäe Linnavalitsuse 23.01.2014 korraldusega nr 29-k OÜ Jukonoil poolt esitatud projekteerimistingimuste taotluse alusel. KeHJS § 26 lõigete 2 ja 4 kohaselt tuleb ehitusprojekt esitada otsustajale (Sillamäe Linnavalitsus) ning KMH aruanne on ehitusprojekti osa, mis kuulub projekti juurde. Huvitatud isikud saavad vajadusel ehitus- ja tehnoloogilise projektiga tutvuda Sillamäe Linnavalitsuses. Nõuet, et ehitusprojekt tuleks koos KMH aruandega avalikustada, kehtiva seadusandlusega sätestatud ei ole.

Igasugune arendustegevus on oma varases staadiumis dünaamiline protsess. Arendaja ja projekteerija otsivad parimat võimalikku lahendust kavandatava tegevuse elluviimiseks. Sealjuures võetakse arvesse KMH tulemusel. KMH käigus hinnatakse kõik mahud ja tegevused ettevaatusprintsibiit lähtudes tehniliselt maksimaalses võimalikus mahus. KMH aruannet täiendatakse sellekohase selgitusega.

2. Vastavalt Sillamäe Linnavalikogu 26. 09. 2002.a määrusega nr 43/102-m kehtestatud, muudetud Sillamäe Linnavalikogu 12. 07. 2006 otsusega nr 38 kehtivale Sillamäe Linna üldplaneeringule on aiandusühistu Sputnik territoorium määratletud suvilate ja aiamaajade maa- alana. Kehtiva seadusandlusega ei ole Eesti Vabariigis ega kogu Euroopa Liidu alal määratud minimaalseid vahekaugusi tootmisterritooriumi ja muude sihtotstarvetega alade vahel. Kehtib põhimõte, et saasteainete kontsentratsioon peab vastama siseriiklikult kehtestatud normile tootmisterritooriumi piiril. Sellest põhimõttest on KMH koostamisel, sh alternatiivide võrdlemisel lähtutud. Alternatiivide võrdlemisel on kasutatud aktsepteeritud, kirjandusallikatele tuginevat meetodikat.

Hajuvusarvutuste tegemiseks kasutati Gaussi difusioonivõrrandil põhinevat arvutusmudelit Aermod. Analoogiat Naantalisis oleva identset tehnoloogiat kasutava naftasaaduste rafineerimistehasega on kasutatud hajusheite arvutamisel põhjusel, et tegemist on võrreldavates kliimatilistes tingimustes töötava ettevõttega, millele on väljastatud välisõhu saasteluba. Nii Soomes kui Eestis on saastloale, selle väljastamise aluseks olevatele taotlusdokumentidele ja menetlusele esitatavad nõuded sarnased. Heite suurus ei ole sõltuvuses elamurajoonide ega muude objektide kaugusest saasteallikast.

3. Väide, nagu ei oleks KMH aruandes esitatud soovitusi LPG mahutite paigutamiseks või muul viisil võimaliku ohu vähendamiseks, ei ole tõene. Vastavad ettepanekud on toodud KMH aruande ptk-s 10.2. Muus osas olete te tsiteerinud KMH järeldusi, ning arendaja ja KMH ekspert on teie poolt rõhutatud tsitaatidega nõus.

4. KMH ekspert on seisukohal, et gaaside kogumissüsteem on vajalik parima võimaliku tehnika meede selleks, et tagada välisõhu kvaliteet tehase mõjualas. Vastavalt heaks kiidetud KMH programmile tuli hindamisel arvesse võtta ka teisi teadaolevaid kavandatavaid arendusi Sillamäe sadamas ja Sillamäe linna lähiümbruses. Hindamise üheks aluseks oli Keskkonnameti poolt heaks

kiidetud STK Grup OÜ KMH aruanne (OÜ Hendrikson&Ko töö nr nr 1936/13) ning KMH ekspert ei jaga Teie seisukohta nagu oleksid sealt saadud lähteandmed kahtlased. Selgusetuks jääb Teie väide nagu ei oleks KMH käigus parima võimaliku tehnika ja tehnoloogia kasutamist analüüsitud.

5. Ühe konkreetse tegevusloa taotluse KMH-ga ei saa sätestada leevendusmeetmeid ega seiretingimusi teistele objektidele isegi juhul kui kavandatav tegevus seostub olemasoleva Sillamäe sadamaga. KMH aruandes on toodud leevendusmeetmed (vt ptk 10) ja seiretingimused (vt ptk 9) KMH objektiks olevale kavandatavale Sillamäe naftasaaduste rafineerimise tehasele.

Vt ka vastus 4 Teie 25.02.2015 kirjale nr 15/3.

6. KMH aruande ptk-s 5.2 on käsitletud kavandatava tegevuse võimalikku mõju pinnasele, pinna- ja põhjaveele. Aruande ptk-s 10 on toodud reaalsed võimalikud meetmed pinnase, põhjavee ja merekeskkonna reostumise vältimiseks ja ptk.-s 9 vajalikud seiremeetmed.

7. KMH aruannet täiendatakse vastavalt esitatud märkusele.

8. KMH aruande ptk-s 5.10 on käsitletud ja hinnatud kavandatava tegevuse võimalikku kumulatiivset (koos-) mõju, ptk-s 5.8 mõju inimese tervisele ja ptk-s 5.9 mõju varale. Mõju pinnasele on hinnatud KMH aruande ptk.-s 5.2.1. Mõjud taimestikule ja loomastikule välistatid KMH programmi koostamise käigus (vt lisa 1). Meetmed erinevate keskkonnamõjude leevendamiseks on toodud KMH aruande ptk.-s 10. Planeeringute ja arengukavade koostamise üheks eesmärgiks on maakonna ja omavalitsuse arengu suunamine vastavalt säästva arengu põhimõtetele. Lisaks on säästva arengu põhimõtted rakendatud seadusloomes (nt Säästva arengu- ja planeerimisseadus). Seetõttu ei analüüsita ega formuleerita säästva arengu põhimõtteid ja eesmärke KMH koostamisel ega selle läbiviimisel. Kuna kavandatud tegevus vastab kõigile asjakohastele planeerimisdokumentidele (vt ptk 3), siis ei ole see vastuolus säästva arengu põhimõtetega.

Lisakommentaariid:

1. Vt vastus 1. Teie 10.03.2015 kirjale nr 15/4.

2. Teie poolt viidatud süsteemid on toodud teie poolt viidatud loetelu positsioonis nr 25. Lisaks on KMH ekspert teinud omapoolseid ettepanekuid kontrollsüsteemide täiendamiseks, need on toodud KMH aruande ptk.-s 10.

Vt. ka vastus 2. Teie 10.03.2015 kirjale nr 15/4.

3. Seda, et tegemist on olulise ruumilise mõjuga objektiga, on käsitletud Keskkonnameti poolt heaks kiidetud KMH programmi ptk.-s 3.1. Võimalik piiriülene mõju ja Espoo konventsioonist tulenevad nõuded selleks on käsitletud KMH programmi ptk.-s 5.1. KMH käigus leidis kinnitust Sillamäe Linnavalituse varasem hinnang, et kavandatav tegevuse ei põhjusta piirülest mõju ning seetõttu ei ole vaja rakendada piirülese keskkonnamõju hindamise (Espoo konventsiooni) sätteid (vt KMH programmi ptk 5.1). KMH programm on aruandele lisatud ja sellega koos avalikustatud.

4. KMH aruande ptk.-s 3.2 on refereeritud Sillamäe linna arengukava 2013 – 2020. See on vastu võetud Sillamäe Linnavolikogu 26. septembri 2013.a. määrusega nr 107. Ühe tegevusloa taotluse KMH käigus ei saa täiendada Sillamäe Linna arengukava, sest arendajal ja KMH eksperdil puuduvad selleks vajalikud volitused.

Heaks kiidetud KMH programmi punktiga 5.3 on sätestatud kavandatava tegevuse mõju tervisele hindamise maht. Selle kohaselt „KMH käigus ei ole võimalik hinnata kavandatava tegevuse mõju iga

konkreetse inimese tervisele. Terviseseisundi üldisel hindamisel puudub lihtne ja ühene meetodika erinevate stressorite olulisuse ja omavahelise koosmõju määramiseks. Hinnangu inimese tervisele ja selle häiritusele saavad anda oma ala kogenud arstid pärast iga nende poole pöördunud inimese põhjalikke terviseuuringuid. Üldisi järeldusi kõigi kavandatava tegevuse võimalikus mõjualas elavate inimeste tervise kohta teha ei ole õige. Lisaks sellele on kõik inimese tervist puudutavad andmed delikaatsed ning osapooltel puudub igasugune õigus KMH avatud menetluse käigus selliseid andmeid koguda, töödelda, hinnata ja avalikustada.” KMH aruand koostamisel on KMH programmist lähtunud. Maakonna üldised avalikud terviseandmed on toodud KMH aruande ptk.-s 4.4. ja kavandatava tegevuse võimalik mõju tervisele ptk.-s 5.8.

5. Olemasolevad ettevõtted koostavad oma tegevuskavad heitkoguste vähendamiseks ning esitavad need Keskkonnaametile. KMH koostamise ajaks ei ole need tegevuskavad veel valmis ega Keskkonnaametile esitatud.

6. Tabelis 7 on toodud kavandatavate ettevõtete eeldatavad saasteainete heitkogused. Olemasolevate ettevõtete heitkogused on toodud tabelis 6 ja sealt on Sillamäe SEJ ja Molikorp Silmet'i andmed eksituse tõttu välja jäänud. Tabelit täiendatakse nende andmetega. Fooniarvutustes on Sillamäe SEJ ja Molikorp Silmet'i heitmetega arvestatud.

7. Tabelis 8 on toodud saasteainete summaarsed heitkogused ettevõtete poolt esitaud aastaaruannete põhjal (OSIS andmebaas). Konkreetsete ettevõtete heitkogused on toodud tabelis 6.

8. Tehasel on planeeritud gaaside kogumissüsteem, mis hõlmab nii mahutiparki kui protsessi. Hajuheite moodustavad heitkogused torustikest 60 tonni ja heitvee käitlemisest 120 tonni. See on kokku 180 tonni ehk 5,7 g/s. Gaaside kogumissüsteemid on alati teatud efektiivsusega. Ülejäänud hajuheide, mis kogutakse gaaside kogumissüsteemi, on kokku kuni 980 tonni. Efektiivsusega 95% kogumissüsteemi korral oleks LOÜ heide välisõhku kuni 49 tonni ehk 1,6 g/s. Efektiivsusega 99% kogumissüsteemi korral oleks LOÜ heide välisõhku kuni 9,8 tonni ehk 0,31 g/s. Toodud kogused jaotati hajumisarvutustes ühtlaselt kogu Jukonoil tootmisterritooriumile.

9. KMH aruannet on jäätmete käitlemise osas täiendatud.

10. KMH aruande ptk- s 10.1 on toodud konkreetsed meetmed puhastusseadmetes tekkiva muda komposteerimiseks selleks, et vältida lõhna teket ja levikut.

11. KMH ekspert ei pea õigeks ega põhjendatuks hinnata hajuheidete hulka võimalikku avariilist LOÜ heidet, sest sellised heited on nii aasta kui tundide lõikes prognoosimatud. Vt ka vastus 8.

12. Väide, nagu ei oleks arvutusmudel AERMOD Eestis aktsepteeritud, ei vasta tõele. Aermod vastab määruse nr 120 välisõhu saastatuse taseme määramise kord §8 nõutud mudelite tingimustele. Mudel arvestab reaalseid meteoroloogilisi andmeid (aastased välisõhu temperatuurid, tuule suunad jne) ning toob välja halvimal saastatuse tasemed, arvestades määruse nr 43 „Välisõhu saastatuse taseme piir- ja sihtväärtused, saasteaine sisalduse muud piirnormid ning nende saavutamise tähtsajad“ nõutud erinevaid piirväärtuseid.

Valdav osa Sillamäe sadama ala kohta tehtud hajuvusarvutustes on kasutatud mudelit AERMOD, lisaks on seda kasutatud piirkonna välisõhu saastelubade ja komplekslubade tegemisel. Nõustume Teie väitega, et otstarbekas on kasutada kas sama või sarnast meetodikat, ning oleme sellest põhimõttest KMH koostamisel lähtunud.

13. Tootmisterritooriumina arvestatakse Sillamäe sadama piiri.

Vastavalt töötervishoiu ja tööohutuse seaduse § 13 hinnatakse riske töötaja tervisele ja ohutusele töökeskkonna riskianalüüsi käigus. Sealjuures tuleb arvesse võtta iga töötaja ealisi ja soolisi iseärasusi ja eririske. Töökeskkonna riskianalüüsi koostamine on tööandja kohustus.

14. Vt vastus 13.

15. KMH aruannet täiendatakse esitatud märkus põhjal.

16. KMH aruande ptk.-s 8.1 on kajastatud lähteolukorra aruande koostamise vajadus. Juhul, kui lähteolukorra hindamisel tuvastatakse diktüneemakilda esinemine ehitusalal, siis arvestatakse sellega ehitusprojekti koostamisel.

17. Tehase tegevuse aluseks olevaid lubasid on käsitletud KMH aruande ptk-s 8. Vastavalt tööstusheidete seaduse sätetele on tehasel vaja enne tegevuse alustamist taotleda kompleksluba, mille koosseisus on käsitletud ka vee erikasutus.

OÜ Jukonoil juhatuse liige Juri Tsalei pöördus oma 19.09.2014 kirjaga Sillamäe sadama maa- ala valdaja, AS-i Sillamäe Sadam poole kavandatavale naftasaaduste rafineerimise tehasele tehniliste tingimuste saamiseks. Oma 09.10.2014 kirjas nr 1-1/47 vastas AS-i Sillamäe sadam juhatuse liige Margus Vähi, et planeeritava tehase kõik infrastruktuuriga liitumised ehitatakse välja liitumislepingute alusel, millised tuleb sõlmida infrastruktuuri omanikega. Olme-, jõe- ja merevee, olme- ja sadevee kanalisatsiooni, kaugkütte ning elektrivõrkude omanik Sillamäe sadama territooriumil on AS Sillamäe SEJ. Muuhulgas kirjutas Margus Vähi „ Tehnoloogilist magevett pumpab Sillamäe SEJ Sõtke jõe paisjärvest. Juhul kui olemasolev süsteem ei taga piisavat vee hulka tuleb ette näha võrguettevõtjal uue veehaarde rajamine“. Esialgne jahutusvee vajadus oli 120 miljonit m³ aastas ja sellest tulenes suur jääsoojuse hulk. Jahutusvee ja jääsoojuse ratsionaalne kasutamine osutus seega tehase tootmistegevuse tasuvuse võtmeküsimuseks. Seetõttu jätkas arendaja kogu KMH koostamise aja tööd jahutusvee ja jääsoojuse parem ja keskkonnasõbralikuma lahendusvariandi väljatöötamiseks. Selleks telliti ekspertarvamus volitatud soojustehnika insener V Raigo Perdilt. Ekspertarvamus kohaselt on vajaminev jahutusvee kogus 6,25 miljonit tonni aastas. Seega väheneb veekasutuse keskkonnamõju võrreldes esialgse lahendusega oluliselt ning KMH aruandes tehase enne selle heakskiitmisele esitamist vastavasisulised parandused ja täiendused. Sellegi poolest ületab tehase tehnoloogilise vee vajadus AS-ile Sillamäe SEJ väljastatud keskkonnakompleksloaga nr L.KKL.IV- 197728 lubatud mere- ja pinnavee võttu aastas. Vastavalt Margus Vähi 09.10.2014 kirjale peab AS Sillamäe SEJ tehase veevarustuse tagamiseks rajama uue veehaarde. Käesoleval ajal ei ole otsustatud kas veehaare rajatakse mere- või pinnavee võtuks, selle asukohta ega võimsust. Seetõttu ei ole tehase projekteerimistingimuste taotluse KMH käigus võimalik hinnata tulevase veehaarde keskkonnamõju.

Ekspertarvamus ja KMH tulemuste põhjal on oluline tekkiv jääsoojus ära kasutada ning vältida selle juhtimist Soome lahte. Seetõttu jätkab arendaja koostöös AS-iga Sillamäe Sadam lahenduste otsimist soojusenergia ärakasutamiseks kohe, kui on selgunud tekkiva jääsoojuse kogus parandatud jahutusvee hulga põhjal. Kindel on, et jahutusvett ei saa suunata olemasolevasse reovee kogumis- ja puhastussüsteemi. Juhul kui osutub vajalikuks jahutusvee merre suunamine, siis ehitatakse selleks eraldi väljalask, mille asukoht, võimsus ega muud tehnilised parameetrid ei ole

KMH koostamise ajal teada. Vajadusel hinnatakse selle heitvee väljalasu mõju keskkonnale kas täiendava ekspertarvamuse või KMH käigus.

18. KMH aruande menetlus toimub vastavalt KeHJS sätetele. Peale avalikustamist esitatakse aruanne Keskkonnametile heakskiitmiseks. Keskkonnamet teeb otsuse aruand heakskiitmise kohta 30 päeva jooksul. Ehitise projekteerimise etapid ja menetlus on sätestatud ehitusseadusega ning projekteerimisel lähtutakse seaduse nõuetest.

19. BLEVE tekkimine ei ole hetkeline, vaid võtab aega, mistõttu on võimalik, et instrueeritud ja ettevalmistatud töötajad suudavad kiiresti ja organiseeritult ohualt väljuda. See vähendab tagajärgi inimeste elule ja tervisele. Tegemist ei ole ettepanekuga õnnetuse tagajärgede vähendamiseks vaid ohtliku ettevõtte töötajatele kohustusliku koolituse ühe peamise tulemi refereerimisega.

Vastavalt kehtivale metoodikale hindab iga riskianalüüsi kohustus omav ettevõtte oma õnnetuste tõenäosused ise. Ettevõtte esitab oma riskianalüüsi kooskõlastamiseks Tehnilise Järelevalve Ametile ja Päästeametile, kes hindavad riskianalüüsi tõepärasust. Seega ei ole KMH käigus tehtud järeldusi naaberettevõtete õnnetuste tõenäosuste kohta vaid neid on võetud riskianalüüsi koostamisel arvesse. Aruandes ei ole väidetud nagu vähendaks Päite küla ja sadama vaheline mets järsult õnnetuse korral tagajärgi Päite küla elamualadele. On vähetõenäoline, et 1. ja 3. alternatiivi korral saavad Päite küla elamualad kahjustusi, sest sadama ja Päite küla elamute vahel olev mets vähendaks tagajärgede raskust. Mets on füüsiline takistus mis piirab tulekera ja lööklaine levikut maastikul.

20. Teie tsiteeritud löiku KMH aruandes ei ole ning jätmete tekke alase uuringu läbiviimist ei pea KMH ekspert otstarbekaks ega praktiliselt võimalikuks.

21. Selleks, et ehitisi hinnata, peavad nad olema rajatud. Seda teeb Tehnilise Järelevalve Amet enne kasutusloa väljastamist.

22. KMH käigus tehti tööpoolset ettepanek kaaluda neljamaa-aluse mahuti rajamist. Sellekohase otsuse teeb arendaja koostöös projekteerija ja otsustajaga. Nelja maa-aluse või pool maa-aluste mahuti rajamiseks vajalikud pinnasetööd on väikese mahuga ega põhjusta olulist keskkonnamõju. Seetõttu ei ole selle teema käsitlemine KMH aruandes eraldi vajalik.

23. KMH aruandes on antud hinnang kavandatava tegevuse mõjule laevaliikluse intensiivsusele ja olulisusele (ptk 5.7.1) ning hinnatud võimaliku merereostuse vältimise ja tagajärgede kõrvaldamist (ptk. 5.7.2).

Lugupidamisega,

Juri Tsalei
Juhatuse Liige
Jukonoil OÜ